

Universita Karlova
Právnická fakulta
Katedra obchodního práva

Oponentský posudek disertační práce Mgr. et Mgr. Igora Augustiniče „Európska súkromná spoločnosť“

Na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty University Karlovy jsem byl ustanoven oponentem disertační práce doktoranda Mgr. et Mgr. Igora Augustiniče na téma: „Európska súkromná spoločnosť“. K oponentuře mi byla předložena jmenovaná disertační práce, kterou doktorand zpracoval pod vedením školitelky prof. JUDr. Stanislavy Černé, CSc., o celkovém rozsahu 214 stran, z čehož 172 strany tvoří vlastní text práce a 42 strany seznam použité literatury, obsah a cizojazyčné shrnutí a ostatní technické přílohy.

Aktuálnost tématu

Z jednání, která se o evropské soukromé společnosti již mnoho let vedou, je zřejmé, že se Rada Evropské unie nedokáže jednomyslně shodnout na návrhu nařízení o statutu evropské soukromé společnosti (Societas Privata Europaea; SPE), specifické právní formy, jež by měla údajně usnadnit malé a střední podnikání v EU. Je tudíž zřejmé, že toto nařízení nebude přijato či nebude přijato v dohledné době. Tomuto závěru nasvědčuje i fakt, že Rada Evropské unie nestanovila další termín projednávání návrhu statutu. Z tohoto pohledu se dané téma nezdá příliš aktuální. Rozbor jednotlivých návrhů statutu SPE provedený v hodnocené práci však poukazuje na marnost snah unifikace různých kultur, i když se jedná o kultury právní, na maření intelektuálního potenciálu pro konstrukci právního institutu, po kterém neexistuje reálná společenská poptávka, což naznačuje i reálné fungování či spíše nefunkčnost evropských společností. Naprostá většina návrhů statutu SPE se vyznačuje nečekanými a praxí nežádanými řešeními, které by nebývale komplikovaly vztahy tam, kde takové komplikace dosud neexistovaly, popř. se jedná o texty akademicky rozpitvávající neexistující problematiku. Dále je třeba konstatovat, že v české odborné literatuře neexistuje ucelená publikace o problematice SPE, zejména z historizujícího pohledu a ojedinělé články, které se o tomto institutu vyskytují spíše na internetových neredigovaných právnických serverech, jsou nevalné úrovně. Další skupinu statí o SPE představují oficiální zprávy orgánů státní správy či Evropské unie, které mají často spíše propagandistický charakter. Z tohoto pohledu je téma práce mimořádně aktuální.

Náročnost tématu

Jevově se jedná středně náročné téma, a to z důvodu triviálnosti jednotlivých návrhů statutu SPE. Disertant však přistoupil ke zpracování tématu v takové šíři a s takovou precizností, že z tohoto tématu vytvořil téma mimořádně náročné. Náročnost tématu je zvýšena tím, že naprostá většina literatury zabývající se daným tématem je cizojazyčná a často poplatná době vzniku či přáním a projekcím jejího autora. Vědeckými metodami, které se nabízejí při zpracování tématu, jsou analýza, komparace, a nejnáročnější metodou při zpracování tohoto tématu je bezesporu syntéza.

Hodnocení práce

Hodnocená práce je přes svůj název vlastně prací historickou, byť se jedná o historii recentní. Práce zevrubně popisuje jednotlivé návrhy právní úpravy Evropské soukromé společnosti s tím, že rozebírá a analyzuje jednotlivé návrhy právních institutů v nich obsažených. Je vidět, že disertant přistoupil ke zpracování práce a aplikaci vědeckých metod plánovitě a že ovládá teorii vědy i v praktické rovině. V práci je ponejvíce zastoupena analýza a metoda komparatistická. Přiměřeně je též zastoupena metoda historická. Pokud jde o výběr a aplikaci vědeckých metod, disertant metody vědecké práce ovládá a umí je správně aplikovat. Práce je logicky vystavěna, když sleduje jednotlivé návrhy statutu SPE podle příslušných institutů SPE a tyto návrhy analyzuje. Tato struktura pak odpovídá cílům práce. Určitou slabinou práce je to, že práce neobsahuje důvody neúspěšnosti jednotlivých návrhů statutu SPE a právní a politické důvody nesouhlasu jednotlivých účastníků. Práce dále neobsahuje zhodnocení těchto návrhů z pohledu nároků kladených na malé a střední podnikání. SPE by měla poskytnout levný právní rámec, který vyžaduje omezené množství zdrojů pro zřízení korporace a plnění její pravidelné daňové a účetní povinnosti. Za druhé musí SPE zabezpečit jistotu vlastnických práv vlastníků korporace, ale zároveň také poskytnout jistotu práv věřitelů tak, aby byly minimalizovány problémy při získávání přístupu k financování a snížení rizikovosti investic do korporace. A konečně musí SPE vybalancovat odpovědnost statutárních orgánů korporace i s ohledem na informační asymetrii, která existuje mezi obchodními partnery, zákazníky a úřady ve vztahu k informacím o společnosti. Zodpovězení otázky, zda tyto požadavky jednotlivé návrhy splňují, nám práce zůstává dlužna. Disertant sice v práci zaujímá vlastní názory, nicméně práce je spíše popisná a povětšinou se jedná o respektování názorů vyjádřených v odborné literatuře.

Disertant prokázal přehled o systematice práva Evropské unie, do jehož rámce jednotlivé návrhy statutu SPE velmi fundovaně zařazuje. Autor práce často v souladu s různými evropskými autoritami zmiňuje tzv. přidanou hodnotu SPE, kterou však stejně jako tyto autority nedefinuje. Za velmi zdařilou lze označit krátkou, ale obsahově hutnou kapitolu o právním základu návrhu nařízení Evropské komise o SPE, která přináší názornou ilustraci kompetenčních vztahů mezi jednotlivými orgány Evropské unie. Poněkud neústrojně je v rámci této kapitoly rozebrána otázka přeshraničního prvku SPE, která spíše patří mezi jednotlivé instituty SPE popisované v dalších kapitolách. Systematice právních základů SPE se disertant opět velmi zdařile věnuje v kapitole týkající se pramenů práva SPE, která popis právního základu návrhu nařízení o SPE vhodně doplňuje.

Práce se dále zabývá nejproblematičtějšími instituty návrhů statutu SPE, a to zejména kapitálem SPE, vklady do kapitálu SPE, sídlem SPE a účastí zaměstnanců na řízení SPE. K této části, resp. k těmto částem se nejvíce vztahuje má drobná výtku týkající se pouhé popisnosti práce, neboť právně-teoretické a právně-politické důvody nesmiřitelnosti jednotlivých návrhů statutu SPE nejsou v práci objasněny. Tyto důvody nejsou zasazeny ani do právně filozofických koncepcí jednotlivých národních právních řádů či právních kultur států Evropské unie. Občas se v práci objevují poznámky o právně-kulturním dědictví jednotlivých států, obzvláště Německa, avšak tyto poznámky nejsou dále konkretizovány. Poslední návrhy statutu SPE jsou určitým odklonem od kontinentálně-evropského práva obchodních společností stejně jako od *acquis communautaire* a následují spíše anglosaské předlohy. Tato skutečnost oslabuje požadavky transparentnosti vztahů ve společnosti a znamená oslabení spolehlivého registračního systému. Tato skutečnost může mít i fiskální konsekvence, které jsou pro některé členy EU nepřijatelné. Otázkou zůstává, zda lze nalézt kompromisní řešení přijatelné pro všechny členské státy, které nebude jednostranně zvýhodňovat ani kontinentálně-evropský ani anglosaský model. Dosavadní jednání Rady dávají tušit, že takového kompromisu není možné dosáhnout. Je rovněž nepochybné, že by se

SPE musela vzhledem k absenci evropského práva obchodních společností v mnohém opírat o národní právo jednotlivých států, což však v praxi znamená, že by muselo vzniknout *de facto* 27 různých úprav SPE. Na zvažovanou je, zda by taková úprava byla skutečnou podporou malého a středního podnikání ve smyslu *Small Business Act*. Politickou shodu na základních zásadách, ale hlavně reálnou pomoc malému a střednímu podnikání pak skoro vylučuje postoj Rady pro konkurenceschopnost. Na druhou stranu je třeba konstatovat, že SPE dle anglosaského vzoru by začaly vytlačovat národní formy obchodních společností, neboť vlastníkům těchto entit poskytují celou řadu výhod. Tyto výhody jsou však kompenzovány oslabením pozice věřitelů a nezřetelným postavením statutárních orgánů. Ve své podstatě by se jednalo o revoluci i ve věřitelsko-dlužnických vztazích. Odpovědi na tyto otázky jsou v práci pouze naznačeny.

Grafická úprava a jazykové a stylistické zpracování práce jsou na velmi dobré úrovni. Je třeba ocenit mimořádnou pečlivost a preciznost, kterou vynaložil disertant při analýze jednotlivých návrhů statutu SPE, jednotlivých institutů a jejich odlišností obsažených v návrzích a při shromáždění odborných komentářů provázejících tyto návrhy. Zejména je třeba vyzdvihnout práci disertanta s literaturou, kterou používá v hojně míře, tuto literaturu umí správně používat a citovat z ní. Za pozornost stojí i poznámka, že s malými výjimkami se jedná takřka výlučně o literaturu cizojazyčnou. V rámci celkového hodnocení disertační práce lze uvést, že se jedná o kompaktní, přehlednou, analytickou a pečlivě zpracovanou práci, která je obsahově bohatá a po formální stránce vyčerpávající.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Existuje reálná společenská potřeba vytvoření *de facto* dvacátéosmé formy společnosti s ručením omezeným v Evropské unie ve světle rozsudku Evropského soudního dvora ze dne 9.3.1999 ve věci C-212/97, Centros Ltd. a ze dne 5.5.2006 ve věci C-210/06, Cartesio Oktató és Szolgáltató bt?

Doporučení práce k obhajobě:

Souhlasím, aby byla disertační práce doktoranda Mgr. et Mgr. Igora Augustiniče na téma: „Európska súkromná spoločnosť“ připuštěna k obhajobě před komisí pro státní doktorské zkoušky.

V Praze, dne 6.8.2012

JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.